

วันที่ 8 ธันวาคม 2568

กิจกรรม 1: พยาบาลกับการตัดสินใจทางเศรษฐศาสตร์

ให้นิสิตจับคู่/กลุ่มเล็ก 2-3 คน แล้วระดมความคิดตอบคำถาม:

Q1: "ในฐานะพยาบาล/นิตพยาบาล คุณเคยต้อง 'เลือก' หรือเผชิญกับ 'ความขาดแคลน' อะไรบ้างในการทำงาน? (เช่น เวลา, ทรัพยากร, บุคลากร, งบประมาณ/เวชภัณฑ์)

Q2: ให้นักศึกษายกตัวอย่างสถานการณ์ที่การเลือกของคุณมี "ต้นทุนค่าเสียโอกาส" (เช่น การเลือกใช้เวลาดูแลผู้ป่วยรายหนึ่งนานขึ้น ทำให้เสียโอกาสในการดูแลผู้ป่วยอีกราย)

กิจกรรม 2: "ความแออัดและการจัดการทรัพยากรในคลินิกผู้ป่วยนอก"

สถานการณ์: คลินิกผู้ป่วยนอก (OPD) ของโรงพยาบาลรัฐแห่งหนึ่งมีจำนวนพยาบาลวิชาชีพจำกัด (5 คนต่อเวร) แต่มีผู้ป่วยนอกจำนวนมากในแต่ละวัน (เฉลี่ย 150 คน/วัน) ทำให้เกิดความแออัด พยาบาลมีเวลาให้ผู้ป่วยแต่ละรายโดยเฉลี่ยเพียง 5 นาที ซึ่งไม่เพียงพอต่อการให้สุขศึกษาที่ครอบคลุม โดยเฉพาะผู้ป่วยโรคเรื้อรัง (เช่น เบาหวาน ความดันโลหิตสูง)

การบริหารจัดการปัจจุบัน

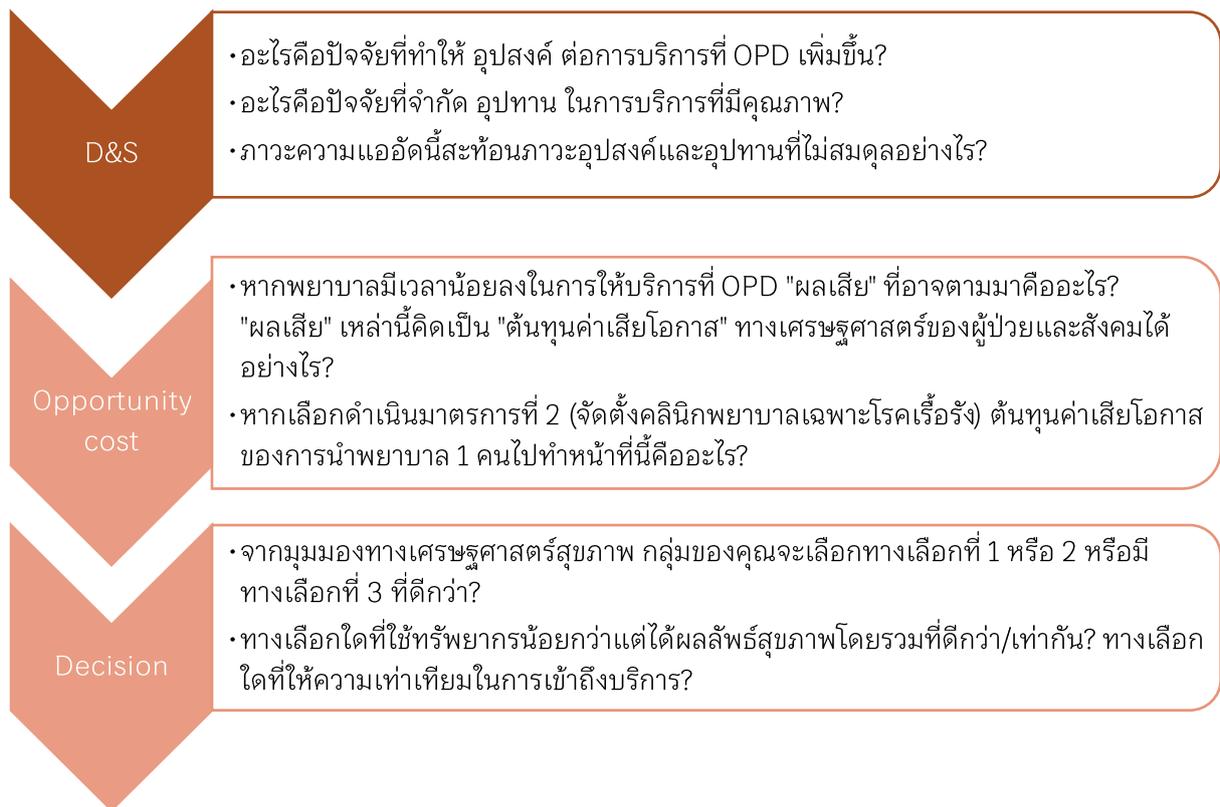
ผู้ป่วยโรคเรื้อรังส่วนใหญ่ต้องรอคิวพบแพทย์นาน และพยาบาลมักต้อง "เลือก" ที่จะจัดลำดับความสำคัญของกิจกรรม ดังนี้:

- 1) ประเมินอาการ/คัดกรองเบื้องต้น
- 2) เตรียมเอกสาร/ยา
- 3) ให้สุขศึกษาแบบรวบรัด (ใช้แผ่นพับ)

ทางเลือกที่กำลังพิจารณา

- 1) จ้างพยาบาลเพิ่ม: เพิ่มพยาบาลวิชาชีพ 2 คน (ต้นทุนเพิ่ม: เงินเดือนพยาบาล)
- 2) ปรับระบบการดูแล: จัดตั้ง "คลินิกพยาบาลเฉพาะโรคเรื้อรัง" โดยให้พยาบาลที่ได้รับการอบรมเฉพาะทาง 1 คน ทำหน้าที่ให้คำปรึกษาและสุขศึกษาแบบกลุ่ม/รายบุคคล โดยใช้เวลานานขึ้น (15-20 นาที/คน) แต่ช่วยลดภาระงานของพยาบาลใน OPD ปกติ

คำสั่ง: นิสิตแบ่งกลุ่มย่อย (5-6 คน/กลุ่ม) และให้วิเคราะห์กรณีศึกษาตามแนวคิดเศรษฐศาสตร์

วันที่ 11-12 ธันวาคม 2568

กิจกรรม 1: การจัดการ 'ผลกระทบภายนอก' (Externality)

วิธีการ: ให้นิสิตวิเคราะห์บทบาทพยาบาลในการจัดการกับ Externality

- **Externality เชิงบวก:** การให้วัคซีนในชุมชน (สร้างภูมิคุ้มกันหมู่)
- **Externality เชิงลบ:** การให้ข้อมูลการใช้ยาปฏิชีวนะเกินความจำเป็น (นำไปสู่เชื้อดื้อยา)

บทบาทพยาบาล: พยาบาลช่วยผลักดันนโยบายหรือให้ความรู้เพื่อ ส่งเสริมผลกระทบเชิงบวก และลดผลกระทบเชิงลบ ได้อย่างไรบ้าง?

กิจกรรม 2: บทบาทพยาบาลกับ Diagnosis Related Groups (DRGs) และ การคัดกรอง (Triage)

สถานการณ์: โรงพยาบาลใช้ระบบ DRGs (Diagnosis Related Groups)

คำถาม: "หากผู้ป่วยรายนี้ต้องอยู่โรงพยาบาลเกินกว่าค่าเฉลี่ยที่ DRGs กำหนด พยาบาลในฐานะผู้ควบคุมการใช้ทรัพยากรต้องปรับบทบาทอย่างไร เพื่อไม่ให้โรงพยาบาลขาดทุน?"

อภิปราย: เชื่อมโยงถึงความสำคัญของ การบันทึกข้อมูลที่ถูกต้อง (Coding) และ การคัดกรอง (Triage) ในแผนกฉุกเฉิน (Vertical Equity vs. Efficiency)

กิจกรรม 3: ต้นทุน 3 มิติของพยาบาล

- ฝึกการวิเคราะห์ต้นทุน-ประสิทธิผล และการตัดสินใจจัดสรรทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ

วิธีการ: ให้นิสิตระดมสมองเป็นกลุ่ม (4-5 คน) เขียนคำที่เกี่ยวข้องกับ "ต้นทุน (Cost)" ที่พยาบาลต้องเผชิญให้มากที่สุด ลงในกระดาษ โดยแบ่งเป็น 3 หมวด:

- ต้นทุนทางตรง (Direct Cost):
- ต้นทุนทางอ้อม (Indirect Cost):
- ต้นทุนที่ไม่เป็นตัวเงิน (Intangible Cost):

ผลลัพธ์: ให้แต่ละกลุ่มนำเสนอ

กิจกรรม 4: บทบาทผู้จัดการทรัพยากร

- เลือกวิธีการที่คุ้มค่า (Cost-Effectiveness)

สถานการณ์: ให้นิสิตรระดมสมองเป็นกลุ่ม (4-5 คน)

บทบาท: หน้าที่ดูแลผู้ป่วยเบาหวานที่มีแผลที่เท้าแต่ละกลุ่มมีทางเลือกระหว่าง 2 ทางเลือกการดูแลที่ให้ผลลัพธ์ใกล้เคียงกัน แต่มีต้นทุนต่างกัน

- **ทางเลือก 1:** ให้พยาบาลเยี่ยมบ้านสัปดาห์ละ 3 ครั้ง (ต้นทุนบุคลากรสูง แต่ลดความเสี่ยงการติดเชื้อ)
- **ทางเลือก 2:** ให้ญาติทำแผลเองที่บ้านพร้อม Tele-nursing สัปดาห์ละ 1 ครั้ง (ต้นทุนบุคลากรต่ำ แต่เสี่ยงเกิดภาวะแทรกซ้อนสูง)

การวิเคราะห์: ให้นิสิตแต่ละกลุ่มวิเคราะห์และตัดสินใจ โดยใช้หลัก Cost-Minimization Analysis (CMA) หรือ Cost-Effectiveness Analysis (CEA)

- ประเด็นที่ต้องพิจารณา: ต้นทุนรวม, ผลลัพธ์ที่คาดหวัง, ความเสี่ยงต่อการกลับมารักษาซ้ำ (Readmission Cost)

ผลลัพธ์: แต่ละกลุ่มนำเสนอการตัดสินใจและเหตุผลทางเศรษฐศาสตร์

กิจกรรม 5: พยายามกับการสร้าง 'ทุนมนุษย์' (Human Capital)

- เชื่อมโยงบทบาทพยาบาลชุมชน/ปฐมภูมิ กับแนวคิด ทุนมนุษย์ และ ผลกระทบภายนอก

อภิปรายกลุ่มใหญ่ในหัวข้อ:

"การลงทุนของพยาบาลในชุมชน ให้ผลตอบแทนทางเศรษฐกิจต่อประเทศอย่างไร?"

กรณี: "เมื่อลูกชายไม่ต้องลาออกจากงานมาดูแลแม่ที่ป่วยหนักที่บ้าน เขาไปสร้างผลผลิตอะไรให้กับประเทศได้บ้าง? นี่คือบทบาททางอ้อมของพยาบาลอย่างไร?"

ประเด็นสำคัญ:

- พยาบาลอาสาสมัคร: ช่วยเพิ่ม ผลิตภาพ (Productivity) ของแรงงาน
- พยาบาลเยี่ยมบ้าน/ LTC: ช่วยรักษา แรงงานในครอบครัว ไม่ให้ออกจากงานมาดูแลผู้ป่วย
- พยาบาลโรงเรียน: ช่วยสร้าง ทุนมนุษย์ที่แข็งแกร่ง ในระยะยาว